

Hội thảo quốc tế: "Nghiên cứu tư tưởng Nho gia Việt Nam từ hướng tiếp cận liên ngành"

Trong hai ngày 9 và 10/11/2007, tại Hà Nội, Viện Nghiên cứu Hán Nôm (thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam - Viện KHXH Việt Nam) và Viện Harvard-Yenching (Hoa Kỳ) đồng phối hợp tổ chức Hội thảo quốc tế với chủ đề "Nghiên cứu tư tưởng Nho gia Việt Nam từ hướng tiếp cận liên ngành", nhằm mục đích đánh dấu một bước phát triển mới về phương pháp nghiên cứu tư tưởng Nho gia ở Việt Nam, đồng thời tập trung nghiên cứu khai thác giá trị của tư liệu Hán Nôm liên quan đến Nho giáo ở Việt Nam từ hướng tiếp cận nêu trên (tư tưởng triết học, văn hoá, văn học, lịch sử, tôn giáo, dân tộc, v.v...). Tham dự Hội thảo có các nhà khoa học đến từ nhiều nước và vùng lãnh thổ trên thế giới (Hoa Kỳ, Nga, Pháp, Nhật Bản, Trung Quốc, Hàn Quốc, Singapore, Australia, Đài Loan...) cùng gần 100 nhà khoa học của Việt Nam đến từ các viện, trung tâm nghiên cứu, các cơ quan văn hoá, các trường đại học trong cả nước.

Trong diễn văn khai mạc Hội thảo, GS., TS. Đỗ Hoài Nam, Chủ tịch Viện KHXH Việt Nam nhấn mạnh, Đảng và Nhà nước Việt Nam từ trước đến nay chủ trương xây dựng một nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Nền văn hoá Việt Nam tất yếu phải kế thừa và phát huy tinh hoa của văn hoá truyền thống hàng ngàn năm của dân tộc Việt Nam, trong đó có di sản Hán Nôm và Nho giáo Việt Nam, mà triết lý của nó đã từng giữ vai trò chủ đạo suốt nhiều thế kỷ trong đời sống xã

hội Việt Nam.

Sau lời phát biểu chào mừng của lãnh đạo Viện Harvard-Yenching (Hoa Kỳ), PGS. TS. Trịnh Khắc Mạnh, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Hán Nôm đã báo cáo tổng quan về nội dung các bài tham luận sẽ trình bày trong Hội thảo, chỉ rõ các hướng tiếp cận liên ngành trong quá trình nghiên cứu Nho giáo ở Việt Nam.

Các báo cáo tham luận của các đại biểu tham dự Hội thảo được trình bày và thảo luận, trao đổi tại 4 tiểu ban, tập trung vào bốn chủ đề chính. Đó là:

1. Tiến trình lịch sử của Nho giáo ở Việt Nam, con đường hình thành và phát triển;

2. Quá trình lưu hành và tiếp nhận kinh điển Nho gia ở Việt Nam, đặc biệt là tập trung nghiên cứu việc luận giải Nho điển Trung Quốc (nhất là *Tứ thư* và *Ngũ kinh*) và những tài liệu Nho giáo Việt Nam - những tài liệu Nho điển hết sức có giá trị, thể hiện tư tưởng Nho giáo trong nền văn hoá Việt Nam và thể hiện trình độ Nho học của các nhà Nho Việt Nam trước đây;

3. Nghiên cứu Nho giáo ở Việt Nam từ hướng tiếp cận liên ngành; và

4. Nho giáo trong thời đại ngày nay. Nho giáo đã lưu truyền sâu rộng trong mọi tầng lớp xã hội nước ta trong lịch sử, bên cạnh những mặt hạn chế nó còn có không ít những khía cạnh tích cực có ý nghĩa nhất định trong công cuộc xây dựng đất nước hiện nay.

Cuộc hội thảo về Nho giáo lần này được đánh giá là mang tính quốc tế và tính liên ngành cao, với sự tham gia của

các nhà khoa học trong nước và quốc tế, tạo ra những hướng tiếp cận mới và đa dạng trong nghiên cứu Nho giáo ở Việt Nam, đồng thời cũng tạo ra một không khí đối thoại khoa học thực sự giữa các học giả Việt Nam và các học giả nước ngoài.

HIỀN LY

Hội thảo: Sản phẩm và dịch vụ thông tin phục vụ các ngành khoa học xã hội giai đoạn hiện nay

Ngày 7/11/2007, tại trụ sở số 1 Liễu Giai, Viện Thông tin KHXH đã tổ chức hội thảo *Sản phẩm và dịch vụ thông tin phục vụ các ngành KHXH giai đoạn hiện nay*. Hội thảo là hoạt động được triển khai trong khuôn khổ đề tài cấp Bộ *Nghiên cứu, xây dựng hệ thống sản phẩm và dịch vụ thông tin tại Viện KHXH Việt Nam giai đoạn hiện nay*. Tham dự Hội thảo có hơn 60 đại biểu là các nhà quản lý, những người nghiên cứu, giảng dạy về thông tin-thư viện, đồng đạo cán bộ thư viện KHXH.

PGS., TS. Hồ Sĩ Quý - Viện trưởng Viện Thông tin KHXH - chủ trì và khai mạc Hội thảo. Mục đích của Hội thảo là nhằm góp phần xây dựng, phát triển và đa dạng hoá hệ thống sản phẩm và dịch vụ thông tin để đáp ứng một cách tốt nhất nhu cầu thông tin của những người dùng tin KHXH giai đoạn hiện nay.

25 báo cáo nghiên cứu và các số liệu thống kê đã được gửi tới Hội thảo. Một số báo cáo được trình bày tại Hội thảo theo những khía cạnh khác nhau liên quan trực tiếp đến những vấn đề về sản phẩm và dịch vụ thông tin KHXH. Trong báo cáo *Phát triển hệ thống CSDL tại Viện KHXH Việt Nam dựa*

trên các thành tựu nghiên cứu mới, ThS. Trần Mạnh Tuấn đã tập trung giới thiệu nội dung của dự án CORC và dịch vụ biên mục tích hợp Connexion của OCLC trong việc phát triển các loại CSDL kiểm soát nguồn tài liệu trên thế giới và đề xuất hướng phát triển hệ thống CSDL tại Viện KHXH Việt Nam.

Tiếp đó là phần giới thiệu các báo cáo của: PGS. TS. Nguyễn Hữu Hùng - Viện Chiến lược và Chính sách khoa học và công nghệ, TS. Lê Văn Việt - Phó Giám đốc Thư viện Quốc gia Việt Nam, TS. Nguyễn Huy Chương - Giám đốc Trung tâm TT-TV Đại học Quốc gia Hà Nội, NCS. Lương Thu Hằng - Viện Dân tộc học, NCS. Đinh Hồng Hải - Viện Nghiên cứu Văn hoá bàn về hiện trạng, những thay đổi, phương hướng và các khía cạnh liên quan tới chính sách phát triển hệ thống sản phẩm và dịch vụ thông tin thư viện, những thuận lợi và khó khăn trong việc tìm kiếm thông tin của người dùng tin, và một số đề xuất đối với các cơ quan thông tin thư viện nhằm nâng cao hiệu quả các sản phẩm, dịch vụ thông tin. Báo cáo *"Sản phẩm và dịch vụ thông tin phục vụ đào tạo và nghiên cứu về lĩnh vực KHXH nhân văn tại Đại học Quốc gia Hà Nội"* của TS. Nguyễn Huy Chương - Giám đốc Trung tâm TT-TV Đại học Quốc gia Hà Nội - đã giới thiệu hiện trạng và đề xuất kế hoạch hoàn thiện và phát triển sản phẩm và dịch vụ thông tin tại Đại học Quốc gia Hà Nội thông qua một số đề án, dự án xây dựng cơ sở hạ tầng thông tin và phần mềm quản trị tích hợp thư viện điện tử như: *Đề án nghiên cứu, thiết kế mô hình và xây dựng thử nghiệm nguồn học liệu trực tuyến*; dự án xây dựng và phát triển thư viện điện tử nhằm phục vụ đào tạo và nghiên cứu

khoa học chất lượng cao của Đại học quốc gia Hà Nội...

Các báo cáo của NCS. Lương Thị Thu Hằng, NCS. Đinh Hồng Hải với tư cách người dùng tin trực tiếp, đã nêu thực trạng tìm kiếm thông tin, những thuận lợi và khó khăn trong khi tìm tin do các cơ quan thông tin thư viện còn thiếu nhiều công cụ tiện ích cho việc chỉ dẫn và phân loại thông tin, nguồn thông tin điện tử còn nghèo nàn, vì vậy mất rất nhiều thời gian tìm kiếm. Từ đó, trong báo cáo của mình, các nhà nghiên cứu đưa ra một số đề xuất đối với các cơ quan thông tin thư viện như: xây dựng hệ thống chỉ dẫn; tạo danh mục nhóm tài liệu theo các chuyên ngành thông qua công cụ hỗ trợ tìm kiếm nâng cao; xây dựng nguồn tin nội sinh; tạo sự liên kết giữa các thư viện nhằm chia sẻ nguồn lực thông tin;... nhằm đáp ứng nhu cầu tin của người dùng tin ở mức cao hơn.

Phần thảo luận tại Hội thảo đã nhận được nhiều ý kiến đóng góp của các đại biểu phân tích những khó khăn, hạn chế trong quá trình phát triển sản phẩm, dịch vụ thông tin. Vấn đề thiếu đồng bộ trong phát triển hoạt động thông tin-thư viện, sự khan hiếm về nguồn lực trên mọi phương diện, chiến lược và chính sách cho việc chia sẻ nguồn lực chưa được thiết lập trên cơ sở khoa học và thực tiễn, bởi vậy khả năng khai thác với hiệu quả cao và lâu dài các sản phẩm và dịch vụ thông tin KHXH chưa đạt được như đòi hỏi của những người dùng tin.

Do thời gian hạn hẹp, còn nhiều ý kiến chưa được trình bày tại Hội thảo, ví dụ như vấn đề sản phẩm và dịch vụ thông tin phục vụ công tác lãnh đạo, quản lý về KHXH; phục vụ quá trình giao lưu, hợp tác trong nghiên cứu-đào

tạo các ngành KHXH...

Trong phần tổng kết, PGS., TS. Hồ Sĩ Quý nhấn mạnh: Các báo cáo và ý kiến tham luận tại Hội thảo đều thống nhất quan điểm cho rằng hoạt động thông tin- thư viện hiện nay đang rất cần đến việc hình thành và phát triển mối liên kết giữa các cơ quan này thông qua việc tạo lập và triển khai chung một hệ thống sản phẩm, dịch vụ thông tin có quy mô tương xứng với sự phát triển của các ngành KHXH, có khả năng được khai thác lâu dài tại các cơ quan thông tin-thư viện KHXH. Đó cũng là nhiệm vụ quan trọng mà những người triển khai đề tài cần phải thực hiện.

NGUYỄN THỊ LOAN

Trưng bày hiện vật và tư liệu di sản của nhà dân tộc học người Pháp Georges Condominas ở Sar Luk (1948-1949)

Từ ngày 11 đến ngày 16/12/2007, tuần khai mạc trưng bày với chủ đề *"Chúng tôi ăn rừng..."* Georges Condominas ở Sar Luk của nhà khoa học người Pháp Georges Condominas được tổ chức tại Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam (Viện KHXH Việt Nam).

Tuần trưng bày là một phần trong chương trình hợp tác giữa Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam với Đại sứ quán Pháp tại Việt Nam, Bảo tàng Quai Branly (Pháp), L'Espace - Trung tâm văn hóa Pháp tại Hà Nội và UNESCO Việt Nam nhân kỷ niệm 10 năm Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam mở cửa phục vụ công chúng (1997-2007).

Georges Condominas là nhà khoa học người Pháp, sinh ra ở Hải Phòng năm 1921. Hiện nay ông là Giám đốc Trung tâm tư liệu và nghiên cứu Đông Nam Á và thế giới "insulindien"

(CEDRASEMI), Chủ tịch Ban nhân học, dân tộc học, tiền sử học (XXX) của ủy ban quốc gia nghiên cứu khoa học Pháp. Sau khi tốt nghiệp cử nhân Văn chương và Dân tộc học, với quan điểm “dân tộc đã trở thành một nghề, nhưng trong nghĩa nghề đó phải là kiểu sống mà ta lựa chọn. Với tôi, dân tộc học đó là một kiểu sống”, tháng 9 năm 1948, ông đã thực hiện nghiên cứu thực địa đầu tiên về người Mnông Gar tại làng Sar Luk (nay là Rơ Chai A), xã Krông Knô, huyện Lắc, tỉnh Đắk Lắk (Tây Nguyên).

“Ăn rừng” theo cách nói của người Mnông Gar, cũng như phần lớn những người miền núi Tiên-Đông Dương, là phát rừng, đốt rẫy để canh tác. Một năm sẽ được mỗi làng gọi tên một cách khác nhau, vì trong cùng một thời điểm, mỗi làng “ăn” một mảnh rừng khác nhau trong lãnh địa của họ. Năm Georges Condominas ở làng Sar Luk, xã Krông Knô, huyện Lắc, tỉnh Đắk Lắk (1948-1949) là năm “Chúng tôi đã ăn rừng Đá Thần Gô”. Trong một năm điền dã, ông đã chia sẻ cuộc sống cùng những người dân nơi đây và đã thu thập được một kho tư liệu đặc biệt quý giá và gần 500 hiện vật. Sau chuyến nghiên cứu điền dã này, ông đã xuất bản cuốn sách “Chúng tôi đã ăn rừng Đá Thần Gô”. Công trình nghiên cứu dân tộc học này của ông đã được tái bản nhiều lần.

Những hiện vật, tư liệu trong tuần lễ trưng bày tại Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam khắc họa lại gần như toàn cảnh cuộc sống của người Mnông Gar,

làng Sar Luk giữa thế kỷ XX (về con người, trang phục, nghề thủ công, tập quán làm rẫy, bắt cá, lễ tục hiến tế trâu...), đồng thời phản ánh công việc và cuộc sống của nhà dân tộc học ở nơi ông đã nghiên cứu điền dã. Bên cạnh đó, những tấm ảnh chụp Georges Condominas trong hai chuyến ông trở lại thăm làng (1996, 2006) cũng được trưng bày tại đây.

Trong tuần khai mạc này, khách tham quan không chỉ được ngắm nhìn các hiện vật, tư liệu của người Mnông, mà còn có thể thử chơi chiêng và các loại nhạc cụ khác cùng với chủ nhân của những hiện vật trưng bày - những người dân Mnông làng Sar Luk, xã Krông Knô, huyện Lắc, tỉnh Đắk Lắk.

Ngoài việc trưng bày các hiện vật và tư liệu về người Mnông, nhiều hoạt động khác cũng được tổ chức nhân dịp này, như: “Chuyến tham quan đặc biệt với các chuyên gia bảo tàng”, buổi thuyết trình với chủ đề “Dân tộc học như một nghệ thuật sống” do Georges Condominas trình bày, trình chiếu chùm phim về văn hoá của người Mnông và một số cư dân khác ở Tây Nguyên, chương trình “học mà chơi, chơi mà học” thiết kế dành riêng cho trẻ em, giúp các em tự tìm hiểu và khám phá về văn hoá của người Mnông thông qua các hoạt động đan hoa văn, xâu hạt cườm, làm cái đánh dấu sách, bưu thiếp...

VÂN HÀ